

Fora de Joc

Offside, Jaffar Panahi, 2006

Sis noies són arrestades quan intenten colar-se al camp de futbol per veure el partit que classificarà a Iran per al Mundial

Ho fem pel teu bé

L'Estadi Azadi de Teheran està ple de gom a gom, Iran disputa la possibilitat de jugar al Mundial. A les portes del camp, sis noies han estat arrestades per intentar colar-se al partit vestides de nois. Mentre a dins la multitud aclama els jugadors, les noies discuteixen amb els guardes sobre per què la llei prohibeix les dones entrar a l'estadi. «L'estadi està ple d'homes», explica el guarda, «estaran insultant i dient paraulotes». Una noia respon amb convicció: «Et juro que no escoltarem.»

Les dones iranianes tenen prohibit assistir a esdeveniments esportius massius des de 1979, quan els ho va prohibir el règim dels ayatolàs, instaurat amb la revolució islàmica. Els que defensen la norma, que no existeix com a llei escrita sinó en forma de fàtua (edicte religiós), al·leguen que s'ha de protegir les dones de l'ambient del camp de futbol, on els

homes insulten i escridassen. També sostenen que per a una dama no és apropiat veure els braços i les cames descobertes dels jugadors. Però moltes dones no hi estan d'acord i en diverses ocasions s'han manifestat massivament en contra de l'edicte. El film de Panahi denuncia la irracionalitat d'aquesta norma a través de l'absurd de les situacions que presenta. Així quan una de les detingudes vol anar al lavabo, l'oficial que l'acompanya fa que es tapi la cara amb el pòster d'un jugador. També, quan una altra noia, vestida de militar, ha estat detinguda perquè s'ha equivocat de seient a la graderia. D'aquesta manera converteix una situació dramàtica en quelcom còmic i no apel·la a la llàgrima fàcil sinó que, a través de l'humor i la ironia, busca arribar a l'intel·lecte de l'espectador i a fer-lo reflexionar sobre les normes del joc en un règim totalitari.

Censurada

Construïda com un documental, la majoria d'escenes de la

pel·lícula van ser rodades a l'estadi mentre es jugava el partit Iran-Bahrain, amb actors no professionals. L'acció juga amb aquesta ambigüitat: documental o ficció, per criticar per una banda la desigualtat de gènere que promouen lleis fonamentades en preceptes patriarcals, i, d'altra banda, la censura que el règim manté en tots els àmbits socials per *protegir* als seus ciutadans i ciutadanes.

La pel·lícula, que es va estrenar el dia inaugural del Mundial de futbol de 2006, ha estat un èxit en el circuit de festivals internacionals, guanyant l'Ós de Plata al Festival Internacional de Cinema de Berlín. Però a les sales de cinema de l'Iran no s'ha pogut veure; com la resta de les pel·lícules del director, ha estat considerada *no apta* per al públic iranià. El motiu presenta una situació que segons el règim no té cap paral·lelisme amb la realitat. Però els fets demostren el contrari, el 60% dels seguidors de l'equip nacional de

futbol són dones. El 1997 centenars d'elles van assaltar l'estadi per rebre l'equip quan acabava de classificar-se pel Mundial de 1998. No s'havia vist una manifestació d'alegria semblant des de 1989, quan es va alliberar l'última ciutat controlada per Iraq i va acabar la guerra.

Però la censura és implacable i, tot i que no està articulada en una llei escrita, hi ha una sèrie de normes que tothom coneix. No està permès ensenyar els cabells, el coll o els braços descoberts de les dones. Tampoc es permet que aquestes escenifiquin personatges còmics. La dansa, el ball o el cant estan prohibits, així com qualsevol tipus de contacte físic entre persones que no siguin familiars directes. Per això, fer cinema a l'Iran requereix una bona dosi d'imaginació.

El director

Jafar Panahi havia estat en contacte amb el cinema des que era un infant; però el que va marcar la seva carrera com a director fou probablement l'experiència com a assistent de direcció amb Abbas Kiarostami durant el rodatge de *A través de los olivos*, 1994. Un any després, el 1995, va dirigir *El Globus Blanc*, amb guió d'Abbas Kiarostami, que el va guardonar amb la Càmera d'Or al Festival de Cannes. Amb la següent pel·lícula, *El Mirall*, 1997, va ser guardonat amb el Guepard de Plata al Festival de Locarno i amb *el Cercle*, 2000, va guanyar el Lleó d'Or al Festival de Venècia.

Panahi és un dels directors més influents de la Nova Ona de cinema iranià. Aquest moviment, que va arrancar els anys 70' i va madurar després de la revolució, va promoure una manera de fer cinema diferent. Tot i que sovint se l'ha comparat amb el

Neorealisme Italià o amb la *Nouvelle vague* francesa, aquest cinema té una personalitat pròpia que el fa genuí. Per eludir els tabús i la censura, aquest grup de cineastes han creat un llenguatge inspirat en la realitat quotidiana i la poesia persa que els permet gesticular lliurement les seves preocupacions polítiques i filosòfiques. Darius Mehrjui (*La Vaca*, 1969; *Leila*, 1996; *Santoori*, 2007) i Abbas Kiarostami (*Dónde está mi amigo?*, 1987; *El sabor de las cerezas*, 1997; *Tiquets*, 2007) són els pioners d'aquest moviment que també encapçalen directors com Majid Majidi (*Los niños del paraíso*, 2004), Mohsen Makhmalbaf (*Kandahar*, 2001), i Samira Makhmalbaf (*A las cinco de la tarde*, 2003).

Fitxa tècnica

Tècnics

Director: Jafar Panahi
Productor: Jafar Panahi
Guió: Jafar Panahi i Shadmehr Rastin
Muntatge: Jafar Panahi
Fotografia: Mahmood Kalari
Escenografia: Iradj Raminfar
Música: Korosh Bozorgpour
So: Reza Delpak
Maquillatge: Parmis Zand
Companyia productora: Jafar Panahi Film Productions
Nacionalitat: Iran
Llengua: Farsi
Durada: 88 minuts

Actors

Primera noia: Sima Mobarak Shahi
Soldat d'Azar: Safar Samandar
Noia fumant : Shayesteh Irani
Soldat de Mashad: M. Kheyrajadi
Noia jugadora de futbol: Ida Sadeghi
Noia amb xador: Golnaz Farmani
Noia soldat: Mahnaz Zabihi
Noia jove: Nazanin Sedighzadeh

Soldat de Teheran: M. Kheymeh Kabood
Venedor: Mohsen Tanabandeh
Home vell: Reza Farhadi
Noi amb focs artificials: M. R. Gharadaghi

Filmografia

2006
Offside
2003
Crimson Gold
2000
El Círculo
1997
El Espejo
1997
Ardekoul
1995
El Globo Blanco
1992
El último examen
1992
El Amigo
1991
Kish
1988
The wounded Heads

PROJECCIÓ

465

Antiga Audiència, divendres 25 de gener de 2008